

PAŃSTWOWA KOMISJA WYBORCZA

INFORMACJA

O DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

I KRAJOWEGO BIURA WYBORCZEGO

w 2019 r.

Warszawa, luty 2020 r.

SPIS TREŚCI	Str.
I. Informacje wstępne	3
II. Realizacja zadań ustawowych	8
1. <i>Wybory do Parlamentu Europejskiego zarządzane na dzień 26 maja 2019 r.</i>	8
2. <i>Wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzane na dzień 13 października 2019 r.</i>	22
3. <i>Wybory organów samorządu terytorialnego przeprowadzane w toku kadencji. Referenda lokalne</i>	38
3. <i>Kontrola finansowania wyborów</i>	39
4. <i>Kontrola gospodarki finansowej partii politycznych</i>	40
5. <i>Nadzór nad rejestrem wyborców</i>	42
6. <i>Rejestr korzyści</i>	43
7. <i>Wykaz osób, wobec których sąd stwierdził, że złożyły nieprawdziwe oświadczenia lustracyjne</i>	44
8. <i>Rozwój informatycznego systemu wyborczego</i>	44
9. <i>Działalność informacyjno-edukacyjna</i>	45
III. Współdziałanie i wymiana doświadczeń	51

I. Informacje wstępne

1. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 157 Kodeksu wyborczego jest stałym, najwyższym organem wyborczym, właściwym w sprawach przeprowadzania wyborów i referendów. Państwowa Komisja Wyborcza, w okresie obejmującym niniejsze sprawozdanie składała się z 9 sędziów, po 3 sędziów Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, których powołał Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wnioski Prezesów właściwych sądów. Do dnia 30 marca 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza pracowała w składzie powołanym postanowieniami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 października 2014 r. i 3 grudnia 2014 r. (M.P. poz. 1138 i 1147): Wiesław Błuś – sędzia Sądu Najwyższego; Zbigniew Cieślak – sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku; Arkadiusz Despot-Mładanowicz – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego; Wojciech Hermeliński – sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku – Przewodniczący Komisji; Wojciech Kręcisz – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego; Wiesław Kozielowicz – sędzia Sądu Najwyższego – Zastępca Przewodniczącego; Sylwester Marciniak – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego – Zastępca Przewodniczącego; Janusz Niemcewicz – sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku; Krzysztof Strzelczyk – sędzia Sądu Najwyższego. W 2019 r. na podstawie art. 154 § 1 ust. 4 Kodeksu wyborczego, z uwagi na ukończenie przez członka Komisji 70-go roku życia, wygasło członkostwo sędziego W. Hermelińskiego oraz sędziego J. Niemcewicza. Na miejsce sędziego W. Hermelińskiego powołany został Grzegorz Jędrejek – sędzia Trybunału Konstytucyjnego, zaś w miejsce sędziego J. Niemcewicza powołano Wojciecha Sycha – sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Skład Państwowej Komisji Wyborczej został uzupełniony na mocy postanowień Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 marca 2019 r. i 15 lipca 2019 r. (M.P. poz. 615 i 894).

W dniu 7 października 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza dokonała wyboru na funkcję Przewodniczącego Komisji sędziego Wiesława Kozielowicza, a na funkcję Zastępcy Przewodniczącego – sędziego Zbigniewa Cieślaka.

Funkcję sekretarza Państwowej Komisji Wyborczej pełni z urzędu Szef Krajowego Biura Wyborczego. Od dnia 3 marca 2018 r. sekretarzem Państwowej Komisji Wyborczej jest Magdalena Pietrzak.

2. Państwowa Komisja Wyborcza realizuje przede wszystkim zadania związane z organizacją i przeprowadzaniem wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego w Polsce, wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Ponadto PKW wypełnia obowiązki związane z kontrolą gospodarki finansowej partii politycznych i gospodarki finansowej komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach. PKW wykonuje również określone zadania w zakresie referendów ogólnokrajowych i referendów lokalnych, obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej, prowadzenia Rejestru Korzyści osób pełniących funkcje publiczne, prowadzenia wykazu osób, wobec których sąd prawomocnie orzekł o utracie biernego prawa wyborczego w związku ze złożeniem niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, oraz udostępniania danych o tych osobach właściwym komisjom wyborczym dokonującym rejestracji kandydatów w wyborach.

3. Zadania i właściwość Państwowej Komisji Wyborczej określają ustawy:

- z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504);
- z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U.2018.580);
- z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1444 i 1504);
- z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 741);

- z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli (Dz.U. z 2018 r. poz. 2120);
- z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1393, z późn. zm.);
- z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 430, z późn. zm.).

Przy realizacji zadań stosowano ponadto przepisy innych ustaw, m.in. o ochronie danych osobowych, o dostępie do informacji publicznej, o radiofonii i telewizji oraz Prawo prasowe.

W 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 49 posiedzeń, na których podjęła łącznie 350 uchwał.

4. Stałymi organami wyborczymi na obszarze części województw są komisarze wyborczy, będący z mocy ustawy pełnomocnikami Państwowej Komisji Wyborczej. W okresie obejmującym niniejsze sprawozdanie funkcje pełniło 100 komisarzy wyborczych powołanych uchwałą z dnia 26 marca 2018 r. oraz z dnia 27 marca 2018 r. W 2019 roku, z powodu wygaśnięcia funkcji dwóch komisarzy wyborczych, Państwowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę z dnia 5 sierpnia 2019 r. w sprawie powołania Komisarza Wyborczego w Gdańsku I oraz uchwałę z dnia z dnia 22 sierpnia 2019 r. w sprawie powołania Komisarza Wyborczego w Katowicach III. Nowi komisarze zostali powołani na 5 letnią kadencję. Właściwość terytorialna i rzeczowa komisarzy wyborczych, ich siedziby, a także tryb pracy zostały określone uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 5 lutego 2018 r. Uchwałą nr 4/2019 z dnia 21 lutego 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła ponadto regulamin komisarzy wyborczych.

Komisarze wyborczy wykonujący przewidziane w Kodeksie wyborczym funkcje i zadania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborach do Sejmu

i do Senatu oraz do Parlamentu Europejskiego są z urzędu przewodniczącymi okręgowych komisji wyborczych i rejonowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów wymienionych wyżej organów. Komisarze wyborczy są również organami wykonującymi zadania związane z przeprowadzaniem referendów ogólnokrajowych oraz referendów lokalnych w sprawie odwołania organu jednostki samorządu terytorialnego w czasie trwania kadencji. Komisarze wyborczy powołują i rozwiązują, po wykonaniu ich ustawowych zadań, terytorialne i obwodowe komisje wyborcze (w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego) oraz sprawują nadzór nad realizacją wykonywanych przez nie zadań. Poza kompetencjami wskazanymi powyżej, dotyczącymi udziału w organizacji i przeprowadzaniu wyborów o zasięgu ogólnopolskim, komisarze wyborczy realizują także zadania związane z obsadzaniem mandatów w organach jednostek samorządu terytorialnego w czasie trwania kadencji i stwierdzaniem wygaśnięcia mandatów radnych, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w przypadkach określonych w Kodeksie wyborczym.

Obowiązkiem komisarza wyborczego na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym jest także zwołanie pierwszej sesji nowo wybranej rady gminy oraz sesji w celu złożenia ślubowania przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta. Odpowiednio na podstawie przepisów ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o samorządzie województwa komisarz wyborczy zwołuje pierwszą sesję nowo wybranej rady powiatu i nowo wybranego sejmiku województwa. Komisarz wyborczy jest zwierzchnikiem urzędników wyborczych – nadzoruje terminowość i prawidłowość wykonywanych przez nich zadań wyborczych oraz udziela im wyjaśnień w sytuacji zaistnienia takiej potrzeby. Komisarz wyborczy kontroluje także prawidłowość sporządzania spisów wyborców. Po zmianach wprowadzonych do Kodeksu wyborczego ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. kompetencje komisarzy wyborczych zostały rozszerzone – m.in. zarządzają oni wydrukowanie kart do głosowania w wyborach samorządowych. Z dniem 1 stycznia 2019 r. komisarzom wyborczym przyznano kolejne znaczące kompetencje. Zgodnie z art. 167 § 1 pkt 3d do zadań komisarza wyborczego należy dokonywanie podziału odpowiednio gminy,

powiatu oraz województwa na okręgi wyborcze, a także ustalenie ich granic, numerów i liczby radnych wybieranych w każdym okręgu, w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego. Do zadań komisarza wyborczego należy ponadto tworzenie i zmiana obwodów głosowania, w szczególności ustalenie ich numerów, granic oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych.

Komisarze wyborczy w zakresie przyznaných ustawowo kompetencji podejmują rozstrzygnięcia w formie postanowień podlegających nadzorowi PKW, która może z urzędu, bądź z inicjatywy zainteresowanego podmiotu uchylić wydawane przez nich akty prawny w przypadku stwierdzenia, że został on wydany z naruszeniem prawa lub jest niezgodny z wydanymi przez PKW wytycznymi.

Państwowa Komisja Wyborcza współdziała na bieżąco z komisarzami wyborczymi w zakresie realizacji ich zadań, gromadzi doświadczenia z ich pracy, pomaga w rozwiązywaniu bieżących problemów. Ważną formę współpracy stanowią wyjaśnienia i opinie udzielane przez PKW na pytania zgłaszane przez komisarzy wyborczych w sprawach wyborczych.

5. Warunki organizacyjne, finansowe i administracyjno-techniczne związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów i referendów, obsługę Państwowej Komisji Wyborczej i komisarzy wyborczych oraz inne określone prawem zadania zapewnia i wykonuje Krajowe Biuro Wyborcze, którego jednostkami organizacyjnymi w terenie są delegatury. Organizację i właściwość Krajowego Biura Wyborczego określa statut nadany przez Państwową Komisję Wyborczą zgodnie z art. 188 § 4 Kodeksu wyborczego. Organizację wewnętrzną i właściwość rzeczową jednostek organizacyjnych Biura określa zarządzenie nr 43/2016 Szefa Krajowego Biura Wyborczego z dnia 19 października 2016 r. oraz zmieniające je zarządzenia nr 8/2017 z dnia 23 marca 2017 r., nr 1/2018 z dnia 19 lutego 2018 r. oraz nr 35/2018 z dnia 21 grudnia 2018 r. Informacja o składzie Państwowej Komisji Wyborczej, regulamin Komisji, uchwały w sprawie powołania komisarzy wyborczych oraz wykaz komisarzy, statut Krajowego Biura Wyborczego i zarządzenie Szefa Krajowego Biura Wyborczego w sprawie szczegółowej organizacji wewnętrznej

i właściwości jego jednostek organizacyjnych są zamieszczone na stronie internetowej www.pkw.gov.pl.

II. Realizacja zadań ustawowych

1. Wybory do Parlamentu Europejskiego zarządzane na dzień 26 maja 2019 r.

1. W 2019. r. zostały przeprowadzone wybory posłów do Parlamentu Europejskiego. Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 25 lutego 2019 r. wyznaczając ich datę na niedzielę 26 maja 2019 r. W postanowieniu o wyborach Prezydent wskazał, że wybieranych będzie 52 posłów do Parlamentu Europejskiego oraz określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw dnia 25 lutego 2019 r. poz. 365. Państwowa Komisja Wyborcza podała je do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia dnia 27 lutego 2019 r. wraz z informacją o okręgach wyborczych i siedzibach okręgowych komisji wyborczych oraz zamieściła na stronie internetowej (pkw.gov.pl).
2. Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy dział I. Przepisy wstępne i dział VI. Wybory do Parlamentu Europejskiego (dalej Kodeks wyborczy). Ponadto, zgodnie z odesłaniem zawartym w art. 338 – w sprawach nieuregulowanych w dziale VI miały odpowiednie zastosowanie przepisy działu III. Wybory do Sejmu.

Zgodnie z ustawowym upoważnieniem Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej wydali rozporządzenia dotyczące, odpowiednio utworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich. Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała w wydaniu tych aktów opiniując projekty. W zakresie realizacji pozostałych czynności wyborczych obowiązywały akty prawne właściwych ministrów wydane w związku z wyborami do Sejmu i do Senatu.

3. Państwowa Komisja Wyborcza m. in.:

- 1) określiła terytorialny zasięg działania i siedziby rejonowych komisji wyborczych oraz obszary okręgów, na których okręgowa komisja wykonuje również zadania komisji rejonowej;
- 2) ustaliła:
 - a) wzór potwierdzenia zgłoszenia okręgowej listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego i wzór protokołu rejestracji listy,
 - b) wzór karty do głosowania oraz zasady drukowania, przechowywania i dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym,
 - c) sposób sporządzania i przekazania kart do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich,
 - d) warunki i sposób wykorzystania w wyborach techniki elektronicznej,
 - e) tryb i zasady przekazywania informacji o „frekwencji” w trakcie głosowania,
 - f) wzory protokołów głosowania w obwodzie oraz wyników głosowania w rejonie i w okręgu wyborczym,
 - g) tryb przekazywania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich,
 - h) wzory pieczęci komisji wyborczych i regulaminy komisji wyborczych.

Państwowa Komisja Wyborcza uchwaliła też wytyczne określające szczegółowo sposób działania komisji wyborczych:

- 1) dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego;
- 2) dla rejonowych i okręgowych komisji wyborczych dotyczące wykonywania zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania;
- 3) dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu przygotowania i przeprowadzenia głosowania, trybu i sposobu wykonywania zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania, przekazywania wyników głosowania i postępowania z dokumentami z wyborów.

4. Państwowa Komisja Wyborcza podejmowała różnorodne działania w celu zapewnienia sprawnego przygotowania wyborów. Podano do publicznej wiadomości na stronie internetowej pkw.gov.pl informacje:

- 1) o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach utworzonych w kraju, za granicą i na polskich statkach morskich;
- 2) o warunkach udziału w wyborach osób niebędących obywatelami polskimi;
- 3) o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych i terminach czynności z tym związanych;
- 4) o tworzeniu komitetów wyborczych wraz z wzorami dokumentów wymaganych do ich utworzenia;
- 5) o sposobie zgłaszania list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego.

Przygotowano i udostępniono na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej szczegółowe wyjaśnienia o zasadach finansowania kampanii wyborczej oraz o limicie wydatków komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach.

Emitowano także szereg spotów edukacyjno-informacyjnych: w telewizji, w serwisie internetowym YouTube oraz na stronie internetowej pkw.gov.pl, dotyczących m. in. rejestru wyborców, dopisywania się do spisu wyborców, zaświadczeń o prawie do głosowania, czy członkostwa w obwodowych komisjach wyborczych.

Przygotowaniom do wyborów poświęcona była w dniach 21 i 22 lutego 2019 r. narada służbowa Komisji z komisarzami wyborczymi i dyrektorami zespołów Krajowego Biura Wyborczego oraz 26 i 27 marca 2019 r. narada służbowa z dyrektorami delegatur Krajowego Biura Wyborczego. Omówiono m. in. zadania organów wyborczych w zakresie podziału jednostek samorządu terytorialnego na obwody głosowania, zagadnienia przeglądu lokali wyborczych w aspekcie ich dostępności dla wyborców, powołania obwodowych komisji wyborczych, aktualizacji rejestru i spisu wyborców.

5. Wybory przeprowadziły organy określone w art. 339 Kodeksu wyborczego: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze, rejonowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze.

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 8 kwietnia 2019 r. powołała do przeprowadzenia wyborów okręgowe komisje wyborcze i rejonowe komisje wyborcze. W ich skład weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy. W skład 13 okręgowych komisji wyborczych powołano 89 sędziów, w tym 4 sędziów sądów apelacyjnych, 28 sędziów sądów okręgowych, 56 sędziów sądów rejonowych i 1 sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego. W skład 37 rejonowych komisji wyborczych powołano 148 sędziów, w tym 1 sędziego Sądu Najwyższego, 33 sędziów sądów okręgowych oraz 114 sędziów sądów rejonowych.

Obwodowe komisje wyborcze powołali komisarze wyborczy, a w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków.

W wyborach do Parlamentu Europejskiego powołano 27 285 obwodowych komisji wyborczych, w ich skład weszło 227 509 wyborców. Zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego komisje powołano spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników komitetów wyborczych, a w przypadku uzupełnienia składu komisji - spośród wyborców, którzy zgłosili swoje kandydatury właściwemu komisarzowi wyborczemu. Utworzono łącznie 27 285 obwodów głosowania, w tym 27 078 obwodów głosowania w kraju, 203 obwody za granicą i 4 obwody na polskich statkach (w dniu wyborów na statku OCEANIA, nr obwodu 1002, nie było wyborców, w związku z tym głosowania w tym obwodzie nie przeprowadzono). Wśród 27 078 obwodów na obszarze kraju były 1653 obwody odrębne, w tym 832 obwody w zakładach leczniczych, 639 obwodów w domach pomocy społecznej, 172 obwody w zakładach karnych, aresztach śledczych i oddziałach zewnętrznych tych jednostek, 10 obwodów w domach studenckich i zespołach domów studenckich. W każdej gminie, zgodnie z ustawowymi wymogami, co najmniej 1/2 lokali wyborczych dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych; na obszarze kraju lokali takich było 14 346. Obwieszczenia o obwodach głosowania zostały rozplakatowane w terminie wynikającym z kalendarza wyborczego. W wielu gminach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób:

w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych itp. Informacje o adresach lokali głosowania były dostępne na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl, udzielano ich także telefonicznie w okręgowych komisjach wyborczych i w Państwowej Komisji Wyborczej.

6. W trybie ustawowo wymaganym urzędy gmin, konsulowie i kapitanowie statków sporządzili spisy wyborców. W spisach ujęto 30 118 852 wyborców (w tym 2513 obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi). Dopisało się do spisów 142 531 wyborców, 130 976 wyborcom wydano zaświadczenia o prawie do głosowania umożliwiające głosowanie poza miejscem stałego zamieszkania w miejscu pobytu wyborcy. Zaświadczenia były opatrzone hologramami stanowiącymi specjalne zabezpieczenie ich oryginalności. Państwowa Komisja Wyborcza wiele uwagi zwracała na sprawę sporządzania i aktualizacji spisów przed wyborami – przypomniano zasady i termin składania wniosków o wpisanie do rejestru wyborców i dopisanie do spisu w miejscu czasowego pobytu, o możliwości pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania. Wyjaśnienia w tych sprawach były zawarte w informacjach z dnia 27 lutego 2019 r. o warunkach udziału obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r. i o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich, w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r. oraz w informacji z dnia 4 marca 2019 r. o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r., zamieszczonych na stronie internetowej pkw.gov.pl. Ponadto informacje w tym zakresie zawierały spoty edukacyjne Państwowej Komisji Wyborczej emitowane w telewizji, umieszczane w serwisie YouTube oraz na stronie pkw.gov.pl.
Także okręgowe komisje wyborcze, delegatury Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin zapewniały w różnych formach bieżącą informację na ten temat.

Pracownicy Krajowego Biura Wyborczego brali udział w wielu audycjach radiowych oraz programach telewizyjnych poświęconych tematyce wyborczej.

7. Zgodnie z Kodeksem wyborczym czynności wyborcze, w tym zgłaszanie kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, mogły wykonywać utworzone w celu udziału w wyborach komitety wyborcze: partii politycznych, koalicji partii politycznych oraz wyborców. Rozpoczęcie działalności przez komitet wyborczy wymaga przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o jego utworzeniu; zawiadomienie może być dokonane do 50. dnia przed dniem wyborów, tj. w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r. – najpóźniej w dniu 8 kwietnia 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza zapewniła zainteresowanym podmiotom informację prawną i warunki organizacyjne do dokonania tej czynności. Od dnia 26 lutego 2019 r. dostępne były na stronie internetowej Komisji informacje o tworzeniu komitetów wyborczych, w tym o zasadach i terminie przyjmowania zawiadomień wraz z wzorami stosowanych dokumentów. Udzielano również w tych sprawach informacji i wyjaśnień telefonicznie, na piśmie, e-mailem.

Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego od 30 podmiotów. Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła zawiadomienia 26 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia zawiadomienia 4. Na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej odmawiającą przyjęcia zawiadomienia wniesiono skargę do Sądu Najwyższego. Skarga została wniesiona przez Komitet Wyborczy Wyborców Inżynierów i Techników Stowarzyszeń Naukowo Technicznych – Gospodarka. Sąd Najwyższy nie uwzględnił skargi. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 207 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego podała w dniu 15 kwietnia 2019 r. do publicznej wiadomości „Komunikat o komitetach wyborczych utworzonych w związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego zarządzonymi na dzień 26 maja 2019 r.”; komunikat został ogłoszony w Monitorze Polskim (poz. 400) oraz podany na stronie www.pkw.gov.pl.

Do zgłaszania list kandydatów w wyborach do Parlamentu Europejskiego w dniu 26 maja 2019 r. uprawnionych było 26 komitetów wyborczych: 16 komitetów wyborczych partii politycznych, 3 koalicyjne komitety wyborcze i 7 komitetów wyborczych wyborców. W terminie do dnia 16 kwietnia 2019 r. do godz. 24⁰⁰ pełnomocnicy komitetów wyborczych mogli zgłaszać właściwym okręgowym komisjom wyborczym listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego do rejestracji. Okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 89 list kandydatów, a odmówiły rejestracji 8 list, ponieważ zgłoszenia tych list nie zostały poparte podpisami co najmniej 10 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym, bądź komitet wyborczy nie spełnił wymogu, o którym mowa w art. 210 § 2 w związku z art. 338 Kodeksu wyborczego, tj. komitet wyborczy nie zarejestrował list co najmniej w połowie okręgów wyborczych.

Zarejestrowania list odmówiły Okręgowe Komisje Wyborcze: w Bydgoszczy, Olsztynie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Wrocławiu i Rzeszowie – listy Komitetu Wyborczego Wyborców Polska Fair Play Bezpartyjni Gwiazdowski; Okręgowa Komisja w Katowicach – lista Koalicyjnego Komitetu Wyborczego PolExit – Koalicja. Od uchwał odmawiających rejestracji nie wniesiono odwołań do Państwowej Komisji Wyborczej.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z wymaganiami Kodeksu wyborczego przyznała w dniu 26 kwietnia 2019 r. w publicznym losowaniu jednolite numery listom kandydatów zarejestrowanym w więcej niż jednym okręgu wyborczym. Takie listy zarejestrowało 9 komitetów wyborczych, otrzymały one numery:

Nr 1 – listy KWW Konfederacja Korwin Braun Liroy Narodowcy;

Nr 2 – listy KW Wiosna Roberta Biedronia;

Nr 3 – listy KKW Koalicja Europejska PO PSL SLD N. Zieloni;

Nr 4 – listy KW Prawo i Sprawiedliwość;

Nr 5 – listy KKW Lewica Razem, Unia Pracy, RSS;

Nr 6 – listy KWW Kukiz'15;

Nr 7 – listy KWW Polska Fair Play Bezpartyjni Gwiazdowski;

Nr 8 – listy KW Ruch Prawdziwa Europa – Europa Christi;

Nr 9 – listy KKW Polexit – Koalicja Komitet Wyborczy Jedność Narodu zarejestrował jedną listę, w Okręgu nr 5.

Pozostałe (16) komitety wyborcze nie zarejestrowały żadnej listy kandydatów.

8. Obwieszczenia o zarejestrowanych listach zawierające informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane o kandydatach umieszczonych na listach podano do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie. W okresie od zarejestrowania do dnia głosowania okręgowe komisje wyborcze (w Lublinie i Krakowie) unieważniły rejestracje list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego zgłoszonych przez Komitet Wyborczy Ruch Prawdziwa Europa – Europa Christi, w związku z pozostaniem na tych listach mniej niż trzech kandydatów. W Krakowie Okręgowa Komisja Wyborcza dokonała unieważnienia listy jeszcze przed drukiem kart do głosowania. Natomiast unieważnienie listy w Lublinie nastąpiło już po wydrukowaniu kart, dlatego lista tego komitetu znalazła się na kartach. Jednakże w lokalach wyborczych ma obszarze okręgu wyborczego nr 8 wywieszone zostały obwieszczenia informujące o unieważnieniu listy oraz o warunkach ważności głosu w związku z unieważnieniem rejestracji listy. Ponadto Okręgowa Komisja Wyborcza w Gdańsku wydała uchwałę nr 10 z dnia 10 maja 2019 r. w sprawie skreślenia kandydata na posła do Parlamentu Europejskiego z zarejestrowanej listy kandydatów Komitetu Wyborczego Wyborców Kukiz'15 w okręgu wyborczym nr 1 w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r. w związku ze złożeniem pisemnego oświadczenia o wycofaniu zgody na kandydowanie. Informacje o unieważnionych rejestracjach list i o skreślonym kandydacie została podana do publicznej wiadomości i wywieszona w lokalach głosowania.

W rezultacie w wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. wyborcy głosowali na 87 list obejmujących 866 kandydatów na posłów.

Komitety wyborcze, które zarejestrowały listy co najmniej w połowie okręgów wyborczych (tj. w 7 okręgach), miały prawo do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych publicznych nadawców

radiowych i telewizyjnych. Były to komitety o numerach list od 1 do 6. Pozostałe komitety były uprawnione do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach regionalnych (art. 347 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu wyborczego).

9. Kampania wyborcza była zasadniczo spokojna. Jak wynika z informacji rejonowych i okręgowych komisji wyborczych polegała przede wszystkim na wywieszaniu plakatów i ulotek agitacyjnych, a w wielu miejscach wręcz nie była widoczna. Sygnalizowane przypadki naruszeń przepisów prawa były nieliczne i w większości polegały na rozwieszaniu plakatów i roznoszeniu ulotek w czasie obowiązywania ciszy wyborczej.
10. Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 11 lutego 2019 r. zwróciła się do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji o podjęcie działań zapewniających równe traktowanie uczestników wyborów w mediach, szczególnie w mediach publicznych. Państwowa Komisja Wyborcza odpowiadając na kierowane do Komisji pytania, udzielała wyjaśnień w sprawie „ciszy wyborczej”, o uprawnieniach i obowiązkach mediów w czasie obowiązywania ciszy. Podkreśliła m.in. że media mogą - informować o przebiegu wyborów, relacjonować głosowanie, informować na równych zasadach o komitetach wyborczych uczestniczących w wyborach, podawać informacje o frekwencji wyborczej w wyborach w ubiegłych latach, emitować ogłoszenia zachęcające do udziału w wyborach pod warunkiem, że w materiałach tych nie będą występowały osoby reprezentujące komitety wyborcze lub z nimi związane oraz kandydujące w wyborach i nie będą reklamą i agitacją na rzecz komitetu wyborczego, kandydata bądź danej listy. Wskazano, że niedopuszczalne jest natomiast podawanie do publicznej wiadomości wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów oraz wyników sondaży wyborczych przeprowadzanych w dniu głosowania, w tym również o szacowanej frekwencji wyborczej oraz informowanie o poszczególnych osobach kandydujących w danym okręgu wyborczym, bądź wybranych komitetach wyborczych. Przypomniano jednocześnie, że naruszenie zakazu prowadzenia agitacji wyborczej w okresie ciszy wyborczej stanowi

wykroczenie, a naruszenie zakazu podawania do publicznej wiadomości wyników sondaży zachowań wyborczych i przewidywanych wyników wyborów — występki. Podkreślono przy tym, że ocena, czy w danym przypadku doszło do naruszeń zakazów należy do organów ścigania i sądów.

11. Państwowa Komisja Wyborcza, oprócz obszernych wyjaśnień dotyczących gospodarki finansowej komitetów wyborczych, wielokrotnie udzielała informacji i odpowiedzi na pytania w sprawach związanych z finansowaniem kampanii wyborczej. Wyjaśniała i przypominała, że wszelkie czynności związane z pozyskiwaniem środków finansowych i dokonywaniem wydatków na cele wyborcze mogą być prowadzone tylko przez komitety wyborcze oraz wyborców. Nie mogą prowadzić takich działań partie polityczne, stowarzyszenia i inne organizacje, których członkiem jest dany kandydat lub jest przez te podmioty popierany. Komitety wyborcze mają też obowiązek umieszczania na wszystkich materiałach wyborczych oznaczeń wskazujących na ich pochodzenie. Wskazano także, że:

- 1) środki finansowe komitetu wyborczego muszą być gromadzone na rachunku bankowym, a komitet wyborczy może otworzyć tylko jeden rachunek bankowy;
- 2) środki finansowe przekazywane komitetowi wyborczemu partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z Funduszu Wyborczego tej partii;
- 3) środki finansowe koalicyjnego komitetu wyborczego z Funduszy Wyborczych partii wchodzących w skład koalicji;
- 4) komitetowi wyborczemu wyborców mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez osoby fizyczne.

W odrębnym komunikacie Komisja podała informację, że komitety wyborcze mogą wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ustalone limitem, który wyliczony został na podstawie art. 337 § 1 Kodeksu wyborczego przez pomnożenie kwoty 0,64 zł przez liczbę wyborców w kraju ujętych w rejestrach wyborców w okręgach wyborczych, w których komitet wyborczy zarejestrował listy kandydatów. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 lutego 2019 r. o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców został ogłoszony w Monitorze

Polskim z 2019 r. poz. 223 i jest zamieszczony na stronie pkw.gov.pl; na stronie internetowej podane są także limity wydatków na wybory obliczone dla poszczególnych komitetów wyborczych.

12. Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 6 maja 2019 r. wydanym na podstawie art. 349 § 2 Kodeksu wyborczego poinformowała, że w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r. zakończenie głosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej nastąpi najpóźniej o godz. 23⁰⁰ czasu polskiego i że w związku z tym obwodowe komisje wyborcze, w tym również w obwodach odrębnych, które zakończą głosowanie wcześniej, mogą podawać do wiadomości publicznej wyniki głosowania od godz. 23⁰⁰ czasu polskiego w dniu 26 maja 2019 r.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z zasadami uzyskiwania danych o „frekwencji wyborczej” w trakcie głosowania, określonymi w uchwale z dnia 15 kwietnia 2019 r., podała te informacje do publicznej wiadomości na konferencjach prasowych w dniu głosowania: o godz. 13³⁰ (według stanu na godz. 12⁰⁰) i o godz. 18³⁰ (według stanu na godz. 17⁰⁰).

13. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z ustawowymi wymaganiami; wywieszane w nich były: obwieszczenia o obwodach głosowania i listach kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego, informacja o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia lub miejsca za osłoną zapewniające zachowanie tajności głosowania. Przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się 26 maja br. z reguły przed godziną 6⁰⁰. Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej w przeddzień głosowania i w dniu głosowania okręgowe i rejonowe komisje wyborcze pełniły dyżury w celu udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i wyborcom, załatwiania ewentualnych skarg, dokonywania w razie konieczności zmian na listach kandydatów i sporządzenia obwieszczeń w tych sprawach. W tym samym czasie dyżury pełnili także członkowie Państwowej Komisji Wyborczej. W dniu głosowania dyżury były również pełnione

w urzędach gmin, głównie w działach ewidencji ludności dla udzielania obwodowym komisjom wyborczym informacji i wyjaśnień w przypadkach pominięcia wyborcy w spisie wyborców.

Lokale wyborcze były otwarte od godz. 7⁰⁰ do 21⁰⁰. W niektórych odrębnych obwodach głosowania głosowanie rozpoczęło się w późniejszych godzinach. Do Państwowej Komisji Wyborczej wpływały skargi związane z aktualizacją spisów wyborców, zarówno od pracowników działów ewidencji ludności (Zielona Góra) jak i samych wyborców, w związku z przesyłanymi przez Departament Systemów Państwowych Ministerstwa Cyfryzacji za pośrednictwem Portalu Informacyjnego Administracji - PIA (m. in. w Opolu, Krośnie, Zielonej Górze, Tarnobrzegu, Katowicach, Wałbrzychu). Dane te dotyczyły wyborców, którzy byli ujęci w spisach wyborców sporządzonych przez inne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Część wyborców twierdziła, iż nigdy nie podejmowali czynności związanych z procedurą wpisania do rejestru wyborców w innym państwie członkowskim i zostali niesłusznie skreśleni ze spisu wyborców w Polsce. Inne pojedyncze incydenty dotyczyły wynoszenia kart do głosowania, wszczynania drobnych awantur, czynienia różnych uwag.

Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach oraz przy pracach rejonowych i okręgowych komisji wyborczych mogli być obecni mężowie zaufania. Według informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe i rejonowe komisje wyborcze w obwodach głosowania udział mężów zaufania był niewielki. Zarzuty do protokołów głosowania mężów zaufania w obwodowych komisjach wyborczych były sporadyczne. W Obwodowej Komisji Wyborczej nr 15 we Wrocławiu członek obwodowej komisji wyborczej próbował schować 4 karty do głosowania. Sytuację tę zauważył mąż zaufania obecny w lokalu. O incydencie została poinformowana Okręgowa Komisja Wyborcza we Wrocławiu, która powiadomiła organy ścigania, a członek komisji został odwołany ze swojej funkcji.

Co do zasady obwodowe komisje wyborcze dokonały ustalenia wyników głosowania i sporządziły protokoły głosowania poprawnie, bez błędów wymagających

ponownego liczenia głosów i sporządzenia protokołów. W przypadku generowania się w systemie informatycznym zestawienia błędów, obwodowe komisje wyborcze usuwały je i przystępowały do ponownego sprawdzenia i sporządzenia prawidłowego protokołu głosowania w obwodzie. Protokoły głosowania w obwodach sporządzone przez obwodowe komisje wyborcze były przekazywane właściwym rejonowym komisjom wyborczym. Ustalone przez komisje obwodowe wyniki głosowania były podawane do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach dostępnych dla wyborców, niezwłocznie po ich ustaleniu, lecz nie wcześniej niż po godzinie 23⁰⁰. Rejonowe Komisje Wyborcze po otrzymaniu protokołów od obwodowych komisji wyborczych i sprawdzeniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania w obwodach, ustaliły wyniki głosowania na obszarze swojej właściwości i przekazały je właściwym okręgowym komisjom wyborczym. Następnie przewodniczący rejonowych komisji wyborczych przekazali protokoły wyników głosowania w rejonach wraz z protokołami głosowania w obwodach właściwym okręgowym komisjom wyborczym.

14. Okręgowe Komisje Wyborcze na podstawie protokołów wyników głosowania w rejonach ustaliły wyniki głosowania na listy okręgowe i sporządziły protokoły wyników głosowania w okręgach wyborczych. Protokoły zostały niezwłocznie przekazane do Państwowej Komisji Wyborczej. Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu zgodności treści protokołów z danymi otrzymanymi z okręgowych komisji wyborczych drogą elektroniczną, sporządziła zestawienie obejmujące liczbę głosów ważnych w skali kraju oraz głosów ważnych oddanych na listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych we wszystkich okręgach oraz ustaliła komitety wyborcze, których listy kandydatów spełniły warunek uprawniający do uczestniczenia w podziale mandatów i komitety, których listy nie spełniają tego warunku. Kolejną czynnością było sporządzenie zestawienia liczby głosów ważnych oddanych łącznie na listy kandydatów każdego z komitetów wyborczych uczestniczących w podziale mandatów oraz liczby głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów każdego z tych komitetów wyborczych, co było

niezbędne dla ustalenia liczby mandatów przypadających listom kandydatów. Po dokonaniu ogólnego podziału mandatów pomiędzy uprawnione komitety wyborcze, Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła protokół wyników głosowania w skali kraju i ogólnego podziału mandatów między komitety wyborcze. W dalszej kolejności Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, w którym okręgu wyborczym listom kandydatów przypadają mandaty przyznane komitetowi wyborczemu oraz którzy kandydaci uzyskują mandat posła do Parlamentu Europejskiego.

Po wykonaniu tych czynności Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła protokół wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego oraz obwieszczenie o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. Obwieszczenie Komisja podała do publicznej wiadomości w dniu 27 maja 2019 r. o godz. 14⁰⁰ na konferencji prasowej. Obwieszczenie zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 28 maja 2019 r. pod poz. 692, a także zamieszczone na stronie pkw.gov.pl. Ponadto Komisja, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o zasadach ustalenia kolejności obsadzania mandatów posłów do Parlamentu Europejskiego wybieranych w Rzeczypospolitej Polskiej na kadencję 2019-2024 (Dz. U. poz. 708), zamieściła na stronie pkw.gov.pl obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości informacji, który spośród posłów do Parlamentu Europejskiego wybieranych w Rzeczypospolitej Polskiej na kadencję 2019-2024 nie obejmuje mandatu na początku kadencji.

W dniu 31 maja 2019 r. w Sali Kolumnowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Państwowa Komisja Wyborcza dokonała uroczystego wręczenia wybranym posłom zaświadczeń o wyborze na posła do Parlamentu Europejskiego. W uroczystości wziął udział Marszałek Sejmu Marek Kuchciński, Prezes Rady Ministrów Mateusz Morawiecki, Wicemarszałek Sejmu Małgorzata Kidawa-Błońska, Wicemarszałek Sejmu Ryszard Terlecki. Obecni byli także Prezes Trybunału Konstytucyjnego Julia Przyłębska i Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf, a także Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Anna Surówka-Pasek.

W związku z wyborami posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonymi na dzień 26 maja 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza wystawiła 59 zaświadczeń dla międzynarodowych obserwatorów wyborów. Przyglądali się oni przebiegowi wyborów w Polsce, a także obserwowali pracę organów wyborczych. Na zaproszenie Państwowej Komisji Wyborczej z procedurą wyborczą stosowaną w Polsce zapoznawali się goście z Armenii, Gruzji, Mołdawii oraz Ukrainy, dla których wystawiono łącznie 9 zaświadczeń. Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza wystawiła: 9 zaświadczeń dla organizacji CIFRA, 2 dla Ruchu Gołos, 4 dla organizacji AEGEEE, 2 dla Election-Watch.EU, 7 dla Stowarzyszenia Białoruski Dom oraz 26 dla organizacji NGO Leading Legal Initiatives.

W dniu 2 sierpnia 2019 r., w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt. I NSW 60/19, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów przeciwko ważności wyborów do Parlamentu Europejskiego, po uwzględnieniu obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 maja 2019 r. o wynikach wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. (Dz. U. poz. 989) oraz biorąc pod uwagę wnioski Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Sąd Najwyższy stwierdził ważność wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r.

2. Wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzane na dzień 13 października 2019 r.

1. Poza wyborami posłów do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku odbyły się także wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2019 r., wyznaczył ich datę na dzień 13 października 2019 r. i określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z 2019 r., poz.1506. Państwowa Komisja Wyborcza podała w dniu 6 sierpnia 2019 r.

do wiadomości wyborców w poszczególnych okręgach wyborczych obwieszczenia o okręgach wyborczych do Sejmu i do Senatu, zawierające informacje o granicach każdego okręgu i liczbie wybieranych w nim posłów i senatorów oraz o siedzibach okręgowych komisji wyborczych.

Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504) - dalej Kodeks wyborczy.

Po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przystąpiła niezwłocznie do realizacji ustawowych zadań oraz zapewniła w różnych formach pomoc prawną i organizacyjną w zakresie wykonania czynności wyborczych organom i administracji wyborczej, komitetom wyborczym i wyborcom. W realizacji tych zadań korzystano w szerokim zakresie, obok tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci Internet. W całym okresie kampanii wyborczej dostępne były strony internetowe Państwowej Komisji Wyborczej: pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl. Na stronach tych zamieszczano na bieżąco obowiązujące teksty przepisów prawa wyborczego, rozporządzenia i uchwały wydane na podstawie Kodeksu wyborczego oraz informacje, wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej, w tym informacje o warunkach i sposobie głosowania, dane o organach wyborczych, komitetach wyborczych i kandydatach, wynikach głosowania i wynikach wyborów. Dla ułatwienia komitetom wyborczym wykonania czynności wymaganych prawem Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i udostępniła informacje dotyczące tworzenia komitetów wyborczych oraz zasad i sposobu zgłaszania list kandydatów na posłów i senatorów wraz z wzorami dokumentów wymaganych w tych sprawach. Regularnie zamieszczane były w serwisie spoty informacyjne - także w polskim języku migowym - na temat terminu i sposobu głosowania, możliwości głosowania przez pełnomocnika, głosowania korespondencyjnego, uprawnień wyborców niepełnosprawnych, głosowania za granicą.

2. Państwowa Komisja Wyborcza oraz Krajowe Biuro Wyborcze, na podstawie art.160 § 1 pkt 8 Kodeksu wyborczego, prowadziły szereg działań edukacyjno-informacyjnych skierowanych do wyborców na temat prawa wyborczego, w tym

w szczególności sposobu głosowania. Członkowie i sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej oraz pracownicy Krajowego Biura Wyborczego uczestniczyli w programach telewizyjnych i radiowych, udzielali wywiadów gazetom (np. programy w TVN24, telewizji regionalnych, TOK FM, RMF, RadioZET). Podobne działania społeczno-informacyjne prowadzili Dyrektorzy i pracownicy Delegatur Krajowego Biura Wyborczego w mediach lokalnych. Wszystkie te działania miały na celu zwiększenie wiedzy obywateli na temat prawa wyborczego, w szczególności zasad głosowania oraz warunków ważności głosu w wyborach.

Przedstawiciele Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowego Biura Wyborczego w ramach upowszechniania wiedzy o prawie wyborczym oraz zapewnienia dostępu do informacji publicznej uczestniczyli w programach radiowych i telewizyjnych w studiu – najczęściej w czasie rzeczywistym („na żywo”). Ponadto, w ramach bieżącej obsługi medialnej Biuro Prasowe umożliwiała zainteresowanym stacjom radiowym i telewizyjnym nagrywanie wypowiedzi do mikrofonu i kamery.

Należy również wskazać, że obsługa medialna polegała również na publikacji bieżących informacji na stronach internetowych i na profilach w mediach społecznościowych PKW (Twitter i Facebook), jak również na udostępnianiu informacji redakcyjnym w odpowiedzi na licznie nadsyłane przez media pytania. Pracownicy Krajowego Biura Wyborczego codziennie udzielali odpowiedzi na pytania wyborców telefonicznie oraz drogą mailową.

3. Zgodnie z ustawowym upoważnieniem w wyborach stosowano akty wykonawcze przewidziane w Kodeksie wyborczym wydane przez właściwych ministrów oraz Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, dotyczące:

- 1) prowadzenia rejestru wyborców;
- 2) sporządzenia i udostępniania spisu wyborców;
- 3) utworzenia obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą i na polskich statkach morskich oraz sporządzenia spisów wyborców dla tych obwodów;

- 4) zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania;
- 5) sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania, pakietów i przesyłek wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym;
- 6) lokali wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych;
- 7) sprawozdań finansowych z wyborów oraz rejestru kredytów i wpłat prowadzonych przez komitety wyborcze;
- 8) prowadzenia debat wyborczych w Telewizji Polskiej S.A. oraz podziału czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych i programach regionalnych publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych;
- 9) przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowym upoważnieniem uchwaliła i ustaliła:

- 1) regulaminy okręgowych i obwodowych komisji wyborczych i wzory ich pieczęci;
- 2) zasady i wysokość należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w związku z udziałem w pracach w komisjach wyborczych;
- 3) tryb i termin powoływania obwodowych komisji wyborczych;
- 4) wzory potwierdzenia zgłoszenia listy kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów oraz protokoły rejestracji listy kandydatów i rejestracji kandydata na senatora;
- 5) wzory kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a;
- 6) wzory i rozmiary kopert oraz pakietów stosowanych w głosowaniu korespondencyjnym oraz sposób postępowania z tymi dokumentami;
- 7) sposób drukowania kart do głosowania oraz tryb ich przekazania wraz z nakładkami na karty do głosowania sporządzonymi w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom wyborczym;
- 8) sposób sporządzania i przekazania kart do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich;

- 9) warunki i sposób wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach;
- 10) wzory protokołów głosowania i protokołów wyborów;
- 11) tryb przekazywania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich;
- 12) wzór zaświadczenia dla mężów zaufania i dla obserwatorów społecznych.

Komisja uchwaliła także m. in.:

- 1) wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów;
- 2) wytyczne dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania;
- 3) wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów.

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim, a na bieżąco były zamieszczane na stronie internetowej PKW. Zgodnie z art. 199 § 2 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 22 lipca 2019 r. podała do publicznej wiadomości informację o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju według stanu na dzień 30 czerwca 2019 r.; liczba ta wyniosła 29 968 050 osób.

4. Wybory przeprowadziły organy wyborcze określone w Kodeksie wyborczym: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze. Zgodnie z art. 170 § 3 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą nr 138/2019 z dnia 22 sierpnia 2019 r. powołała okręgowe komisje wyborcze w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r. W skład okręgowych komisji wyborczych weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy. Łącznie w skład 41 okręgowych komisji wyborczych powołano 320 sędziów, w tym 1 sędziego Sądu Najwyższego, 3 sędziów sądów

apelacyjnych, 1 sędziego Wojskowego Sądu Garnizonowego, 95 sędziów sądów okręgowych, 179 sędziów sądów rejonowych.

Obwodowe komisje wyborcze powołali komisarze wyborczy, a w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków. Powołano 27 415 obwodowych komisji wyborczych, w tym 320 komisji za granicą i 5 komisji na polskich statkach morskich. Ogółem w skład obwodowych komisji powołano 234 445 wyborców. Zgodnie z Kodeksem wyborczym w skład obwodowych komisji wyborczych powołano osoby zgłoszone przez pełnomocników komitetów wyborczych, a w przypadku uzupełnienia składu komisji, spośród wyborców zgłaszających się samodzielnie.

5. Utworzono na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich 27 415 obwodów głosowania: w kraju 27 090 obwodów, w tym 25 420 obwodów stałych oraz 1 670 obwodów odrębnych (846 w zakładach leczniczych, 641 w domach pomocy społecznej, 94 w zakładach karnych, 45 w aresztach śledczych, 34 w oddziałach zewnętrznych zakładów karnych i aresztów śledczych i 10 w domach studenckich). Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą w liczbie 320 utworzył Minister Spraw Zagranicznych, a obwody głosowania na polskich statkach morskich przebywających w podróży w liczbie 5, utworzył Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. W każdej gminie zostały utworzone obwody głosowania dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych; lokali takich utworzono 14 498. Ponadto w wielu gminach zapewniono osobom niepełnosprawnym i w podeszłym wieku pomoc w dojeździe do lokali wyborczych oraz inne ułatwienia pozwalające na udział w głosowaniu. Obwieszczenia o obwodach głosowania były rozplakatowane w terminie wymaganym kalendarzem wyborczym. W wielu gminach i miastach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób: na stronach internetowych urzędów gmin, w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych, ogłoszenia na tablicach informacyjnych, itp. Informacji o adresach lokali wyborczych udzielano telefonicznie w gminach, okręgowych komisjach

wyborczych, a także w Krajowym Biurze Wyborczym. Na stronie wybory.gov.pl została zamieszczona wyszukiwarka obwodów, dzięki której wyborcy łatwo mogli odnaleźć właściwy lokal wyborczy.

W trybie ustawowo wymaganym urzędy gmin, konsulowie i kapitanowie statków sporządzili spisy wyborców. W spisach ujęto 30 253 556 wyborców. Według informacji z urzędów gmin wydano 155 049 zaświadczeń o prawie do głosowania. Spisy zostały z nielicznymi wyjątkami sporządzone prawidłowo. Najczęstszym błędem było umieszczanie w spisach sporządzonych dla obwodów odrębnych (zwykle zakładach leczniczych) wyborców, którzy nawet kilka dni przed wyborami opuścili już placówkę. W dniu głosowania do okręgowych komisji wyborczych i Państwowej Komisji Wyborczej zgłaszano nieliczne interwencje dotyczące nieprawidłowości w spisach, wynikające często z błędnego rozumienia skutków wpisywania się – na własny wniosek – do rejestru wyborców. W dniu głosowania do Państwowej Komisji Wyborczej wpływały skargi e-mailowo i telefonicznie dotyczące nieuwzględnienia wniosków o dopisanie do spisu wyborców złożonych przez wyborców za pośrednictwem platformy ePUAP. Uwagi zgłaszały również osoby zamieszkujące czasowo na obszarze gminy i zamierzające głosować w miejscu pobytu czasowego, które jednak nie złożyły wniosku o wpisanie ich do spisu bądź stałego rejestru wyborców. Obowiązujące w tym zakresie przepisy i procedury były przez Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze przypomniane na stronach internetowych, w wielokrotnych wyjaśnieniach w telewizji, radiu i prasie, a także w informacjach pisemnych i telefonicznych. Informacje o obowiązujących w tym zakresie przepisach prawnych, o terminie składania wniosków o dopisanie do spisu w miejscu czasowego pobytu, o możliwości i terminie pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania były stale dostępne na stronie internetowej pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl. Także okręgowe komisje wyborcze oraz delegatury Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin zapewniały w różnych formach bieżącą informację w tych sprawach.

6. Zgodnie z art. 84 § 2 Kodeksu wyborczego, prawo zgłaszania kandydatów w wyborach do Sejmu i do Senatu przysługuje komitetom wyborczym, które mogą być tworzone przez partie polityczne, koalicje partii politycznych i przez wyborców. Utworzenie komitetu wyborczego wymaga przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o jego utworzeniu; zawiadomienie może być dokonane do 50. dnia przed dniem wyborów (art. 204 § 2, § 4 i § 6 Kodeksu wyborczego). W wyborach w 2019 r. zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego mogły być zgłaszane do dnia 26 sierpnia 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza w informacjach z dnia 5 sierpnia 2019 r. podanych na stronie internetowej Komisji, przypomniała określone w Kodeksie wyborczym zasady tworzenia komitetów wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu RP oraz zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów. W ustawowo określonym terminie, do dnia 26 sierpnia 2019 r., do Państwowej Komisji Wyborczej zgłoszono do zarejestrowania 94 komitety wyborcze. Czynności związane z badaniem prawidłowości zgłoszeń komitetów były podejmowane i wykonywane niezwłocznie po wniesieniu zawiadomienia. Państwowa Komisja Wyborcza wobec spełnienia ustawowych warunków, przyjęła zawiadomienia o utworzeniu 88 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia zawiadomień 5 komitetów wyborczych, jeden komitet został rozwiązany. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 2 września 2019 r. o komitetach wyborczych utworzonych w związku z wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na dzień 13 października 2019 r. został niezwłocznie podany na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl; jest ogłoszony w Monitorze Polskim pod poz. 853.

Do dnia 3 września 2019 r. do godz. 24.00 pełnomocnicy „zarejestrowanych” komitetów wyborczych mogli w okręgowych komisjach wyborczych dokonywać zgłoszeń list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów. Zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów Państwowa Komisja Wyborcza podała do wiadomości w informacji z dnia 5 sierpnia 2019 r., którą umieściła na swojej stronie internetowej.

Okręgowe Komisje Wyborcze przed wydrukowaniem kart unieważniły rejestrację 3 list do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto skreśliły 22 kandydatów na posłów jeszcze przed wydrukowaniem kart, lecz skreślenia te nie spowodowały unieważnienia list. Natomiast już po wydrukowaniu kart do głosowania Okręgowe Komisje Wyborcze skreśliły dwóch kandydatów. W przypadku wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej Okręgowe Komisje Wyborcze unieważniły rejestrację 4 kandydatów na senatorów jeszcze przed wydrukiem kart.

Obwieszczenia o zarejestrowanych listach kandydatów zawierające informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane o kandydatach umieszczonych na listach i obwieszczenia o kandydatach na senatorów zostały podane do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie. W rezultacie w wyborach do Sejmu przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. wyborcy głosowali na 234 listy kandydatów obejmujące 5 111 kandydatów zgłoszonych przez 18 komitetów wyborczych. W wyborach do Senatu głosowano na 278 kandydatów zgłoszonych przez 61 komitetów wyborczych.

Na odmowę rejestracji list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów wniesiono do Państwowej Komisji Wyborczej 18 odwołań na podstawie art. 218 § 2 Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza nie uwzględniła żadnego z odwołań. Na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej komitetom wyborczym przysługiwała skarga do Sądu Najwyższego. 9 skarg zostało złożonych do Sądu Najwyższego. Żadna ze skarg komitetów wyborczych nie została uwzględniona przez Sąd Najwyższy.

Po zakończeniu procedury rejestracji list kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadami określonymi w art. 219 § 1 Kodeksu wyborczego, dokonała w dniu 13 września 2019 r. publicznego losowania numerów list kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy zostały zarejestrowane w więcej niż jednym okręgu wyborczym. Losowano numery list 9 komitetów wyborczych, otrzymały one następujące numery:

- 1) Numer 1 - Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe;

- 2) Numer 2 - Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość;
- 3) Numer 3 - Komitet Wyborczy Sojusz Lewicy Demokratycznej;
- 4) Numer 4 - Komitet Wyborczy Konfederacja Wolność i Niepodległość;
- 5) Numer 5 – Koalicyjny Komitet Wyborczy Koalicja Obywatelska PO .N IPL ZIELONI;
- 6) Numer 6 - Komitet Wyborczy Prawica;
- 7) Numer 7 - Komitet Wyborczy Akcja Zawiedzionych Emerytów Rencistów;
- 8) Numer 8 - Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy;
- 9) Numer 9 - Komitet Wyborczy Skuteczni Piotra Liroya - Marca.

Stosownie do art. 220 § 1 Kodeksu wyborczego kolejny 10 numer przyznała Okręgowa Komisja Wyborcza w Opolu liście kandydatów na posłów Komitetu Wyborczego Wyborców Mniejszość Niemiecka zarejestrowanej w okręgu wyborczym nr 21.

W okręgu wyborczym nr 59 do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej doszło do skreślenia kandydata Kornela Morawieckiego w związku śmiercią kandydata.

Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość w dniu 30 września 2019 r. złożył zawiadomienie o zgłoszeniu nowego kandydata na senatora. Zgodnie z art. 265a Kodeksu wyborczego jeżeli, w przypadku, o którym mowa w art. 222 § 1 tej ustawy, skreślenie nazwiska kandydata na senatora nastąpiło wskutek jego śmierci, komisja zawiadamia osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenia dokonuje się najpóźniej w 15. dniu przed dniem wyborów. W związku z tym, że 15. dzień przed dniem wyborów upływał w sobotę, należało zastosować regulację art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego. Dlatego też termin na zgłoszenie nowego kandydata upływał 30 września 2019 r.

7. Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze przed zarządzeniem wyborów podała do publicznej wiadomości ustawowe zasady prowadzenia kampanii wyborczej, przypomniała w szczególności, że zgodnie z art. 104 Kodeksu wyborczego, kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem zarządzenia wyborów i że nie może być prowadzona na 24 godziny przed dniem głosowania i w dniu głosowania

aż do jego zakończenia. Wskazała także uprawnienia i rygory prawne dotyczące finansowania kampanii wyborczej, apelując do wszystkich potencjalnych podmiotów wyborczych o przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa. PKW przez cały czas trwania kampanii wyborczej systematycznie przedstawiała i wyjaśniała w różnych formach przepisy prawa wyborczego i procedury wyborcze. Wyjaśnienia i informacje w tych sprawach, zwłaszcza o godzinach i sposobie głosowania, były przypomniane wielokrotnie w Internecie, w programach telewizyjnych, radiowych, w prasie. Państwowa Komisja Wyborcza zajmowała stanowiska i udzielała wyjaśnień w zakresie różnego rodzaju spraw szczegółowych związanych z kampanią wyborczą, agitacją wyborczą, audycjami wyborczymi. Udzieliła m.in. szczegółowych wyjaśnień na pytania TVN S.A., dotyczące dopuszczalnych w czasie ciszy wyborczej działań w mediach.

Kampania wyborcza ograniczała się przede wszystkim do wywieszania plakatów i banerów, a także kolportażu ulotek. Prowadzona była również w Internecie i za pośrednictwem mediów społecznościowych. Do najczęstszych naruszeń przepisów w trakcie kampanii wyborczej należało umieszczanie materiałów wyborczych na ogrodzeniach bez zgody właścicieli posesji (np. własność Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Tarnobrzegu, Zamościu, Słupsku). Zdarzały się przypadki umieszczania plakatów wyborczych na płotach posesji, na terenie których znajdowały się lokale obwodowych komisji wyborczych (m. in. własność delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Jeleniej Górze). Pojawiało się wiele zgłoszeń niszczenia plakatów wyborczych (m. in. na obszarze własności Delegatur Krajowego Biura Wyborczego w Tarnobrzegu i w Wałbrzychu).

8. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami ustawowymi. Wywieszane w nich były obwieszczenia o obwodach głosowania, o listach kandydatów na posłów i kandydatach na senatora oraz o sposobie głosowania i ważności głosu na karcie do głosowania. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia za osłoną bądź parawany i osłony mające zapewnić tajność głosowania. W każdej gminie zapewniano lokale dostosowane do potrzeb wyborców

niepełnosprawnych – w kraju było 14 498 takich lokali wyborczych. We wszystkich lokalach wyborczych dostępne były nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a.

9. Głosowanie rozpoczęło w dniu 13 października 2019 r. o godz. 7.00, ale przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się na ogół przed godziną 6.00. W przeddzień głosowania i w dniu głosowania okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury w celu udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i wyborcom. Dyżury pełniono także w urzędach gmin, przede wszystkim w działach ewidencji ludności, w większych jednostkach terytorialnych (zwłaszcza w dużych miastach) pełniły dyżury inne służby. Dyżury pełniła również Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze oraz Krajowe Biuro Wyborcze.

Głosowanie przebiegło bardzo spokojnie, bez poważniejszych incydentów.

W dniu głosowania tak do obwodowych, jak i okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg, pytań i uwag wyborców. W pojedynczych przypadkach wyborcy zgłaszali interwencje w sprawie nieumieszczenia ich w spisie wyborców. Dotyczyły one przeważnie osób zamieszkujących czasowo na danym terenie, które zgodnie z przepisami dopisuje się do spisu wyborców na ich wnioski oraz osób przebywających w szpitalach oraz przybyłych do szpitali, bądź wypisywanych ze szpitali bezpośrednio przed dniem głosowania. Jeżeli uwagi były zasadne i wynikały z niedopełnienia przez administrację obowiązku sporządzenia i aktualizacji spisu wyborców, okręgowe komisje wyborcze we współdziałaniu z komisjami obwodowymi i działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tym wyborcom udziału w głosowaniu. Zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców. W takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się, w miarę możliwości, wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę.

Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach mogli być obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych. Jednakże w niewielu obwodowych komisjach wyborczych mężowie zaufania zgłaszali uwagi do protokołów.

W przeważającej liczbie obwodów głosowania komisje obwodowe prawidłowo ustaliły wyniki głosowania i poprawnie sporządziły protokoły głosowania. W nielicznych protokołach wystąpiły nieprawidłowości wynikające z niedostatecznej staranności komisji obwodowych i dotyczyły zwykle braków formalnych: niezłożenia podpisów przez niektórych członków komisji obecnych przy sporządzaniu protokołu oraz nieopatrzenia protokołu pieczęcią komisji. Wadliwie sporządzone protokoły zostały zwrócone właściwym komisjom obwodowym i poprawione. Ustalone przez komisje wyniki głosowania niezwłocznie podawano do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach dostępnych dla wyborców. Dla zapewnienia kontroli poprawności arytmetycznej wyników głosowania ustalanych przez obwodowe komisje wyborcze i poprawnego sporządzenia protokołów głosowania pomocniczo korzystano z techniki elektronicznej na zasadach określonych w uchwale nr 88/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących sprawdzenia w systemie informatycznym zgodności arytmetycznej danych zawartych w projektach protokołów głosowania i w protokołach głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r. (M.P. poz. 790).

Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z przyjętymi zasadami przekazywania w dniu głosowania przez obwodowe i okręgowe komisje wyborcze danych o frekwencji wyborczej, określonymi w uchwale nr 159/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie trybu i sposobu przekazywania danych o liczbie osób ujętych w spisach wyborców oraz liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w stałych obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej

Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r. (M.P. poz. 854) podawała frekwencję według stanu na godzinę 12:00 i 17:00.

10. Okręgowe komisje wyborcze, na podstawie protokołów głosowania w obwodach w wyborach do Sejmu, ustaliły protokolarnie wyniki głosowania w okręgu wyborczym. Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie protokołów przekazanych przez okręgowe komisje wyborcze, ustaliła - zgodnie z art. 231 § 2 Kodeksu wyborczego - zbiorcze wyniki głosowania na listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych w skali kraju, określiła, które listy są uprawnione do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych i zawiadomiła o tym okręgowe komisje wyborcze. Okręgowe Komisje Wyborcze, na podstawie otrzymanej informacji o listach uczestniczących w podziale mandatów dokonały następnie, zgodnie z art. 232 § 1 Kodeksu wyborczego, podziału mandatów pomiędzy uprawnione listy i sporządziły protokoły z wyborów posłów w okręgach wyborczych. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej o listach uprawnionych do uczestniczenia w podziale mandatów oraz protokolarne ustalenie uprawnionych list były niezwłocznie podane do publicznej wiadomości i udostępnione na stronie internetowej pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl. Okręgowe komisje wyborcze, po otrzymaniu z wszystkich obwodów protokołów głosowania na kandydatów na senatora, sporządziły protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatorów w okręgach wyborczych. Informacje o wynikach głosowania i wynikach wyborów do Sejmu i do Senatu zostały podane do publicznej wiadomości.

Na podstawie otrzymanych od okręgowych komisji wyborczych protokołów Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu prawidłowości wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych ustalonych przez okręgowe komisje wyborcze, sporządziła 14 października 2019 r.:

- obwieszczenie o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. oraz
- obwieszczenie o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r.

Niezwłocznie po przyjęciu obwieszczeń, o godzinie 20 w dniu 14 października 2019 r., Państwowa Komisja Wyborcza podała zbiorcze wyniki głosowania i wyborów do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz przekazała obwieszczenia do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. W Dzienniku Ustaw z dnia 15 października 2019 r. zostały ogłoszone:

- obwieszczenie o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. pod poz.1955,
- obwieszczenie o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. pod poz. 1956.

11. Wybory do Sejmu i do Senatu w dniu 13 października 2019 r. obserwowali przedstawiciele OBWE. Spotkali się oni z Państwową Komisją Wyborczą, uzyskiwali na bieżąco od pracowników Krajowego Biura Wyborczego oraz członków okręgowych komisji wyborczych informacje o rozwiązaniach polskiego prawa wyborczego, w tym dotyczących organizacji wyborów. Obserwowali przebieg głosowania w kilkudziesięciu obwodach głosowania, m.in. w Warszawie, Poznaniu, Lublinie, Krakowie, Łodzi.

W ramach współpracy i wymiany doświadczeń Państwowa Komisja Wyborcza zaprosiła na wybory przedstawicieli centralnych organów wyborczych Litwy, Słowacji i Estonii. Byli oni w wybranych obwodach w okręgach wyborczych w Warszawie oraz spotkali się z członkami Okręgowych Komisji Wyborczych i z Państwową Komisją Wyborczą.

W związku z wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na dzień 13 października 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza wystawiła 115 zaświadczeń dla międzynarodowych obserwatorów wyborów. Przyglądali się oni przebiegowi wyborów w Polsce, a także obserwowali pracę organów wyborczych. Na zaproszenie Państwowej Komisji Wyborczej z procedurą wyborczą stosowaną w Polsce zapoznawało się 2 przedstawiciele Centralnej Komisji Wyborczej Estonii, 2 z Centralnej Komisji

Wyborczej Republiki Litewskiej oraz 2 gości z Państwowej Komisji Wyborów i Kontroli Finansowania Partii Politycznych Republiki Słowackiej. Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza wystawiła: 5 zaświadczeń dla Najwyższej Komisji Wyborczej Republiki Adżarii, 39 dla organizacji AEGEE, 2 dla Centrum na rzecz Systemów Wyborczych, Rozwoju, Reform oraz Szkoleń z Gruzji, 2 dla European Dialogue and Democracy Association oraz 38 dla OBWE Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka.

W dniu 24 października 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza dokonała uroczystego wręczenia posłom wybranym w dniu 13 października 2019 r. zaświadczeń o wyborze. Wręczenie zaświadczeń o wyborze wybranym senatorom nastąpiło w dniu 25 października 2019 r.

W dniu 23 grudnia 2019 r., w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt. I NSW 342/19, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, po uwzględnieniu obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 14 października 2019 r. o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. (Dz. U. poz. 1955) oraz obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 14 października 2019 r. o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r. (Dz. U. poz. 1956), a także biorąc pod uwagę wnioski Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Sąd Najwyższy stwierdził ważność wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 13 października 2019 r.

3. Wybory organów jednostek samorządu terytorialnego w toku kadencji. Referenda lokalne.

1. Zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego w związku z wygaśnięciem mandatu radnego w toku kadencji w radach gmin w gminach do 20 tys. mieszkańców oraz wójta, burmistrza, prezydenta miasta przeprowadza się odpowiednie wybory: uzupełniające oraz przedterminowe. Przeprowadzane są również wybory ponowne, a także wybory do nowych rad.

Wybory uzupełniające przeprowadza się wskutek wygaśnięcia mandatu radnego z przyczyn określonych ustawowo, np. zrzeczenia się mandatu, niezłożenia ślubowania, śmierci; wybory ponowne – w wyniku orzeczenia przez sąd wygaśnięcia mandatu w trybie protestu wyborczego. Wybory przedterminowe do rad (sejmików województw) są przeprowadzane w przypadku rozwiązania tych organów przez Sejm z powodu powtarzającego się naruszenia Konstytucji lub ustaw oraz w przypadku odwołania w referendum lokalnym. Nadto w powiecie i województwie – jeśli rada lub sejmik w ciągu 3 miesięcy od ogłoszenia wyników wyborów nie wybiorą organów wykonawczych, co powoduje ich rozwiązanie z mocy prawa. Wybory przedterminowe wójta, burmistrza, prezydenta miasta przeprowadza się wskutek odmowy złożenia ślubowania, zrzeczenia się mandatu, utraty prawa wybieralności lub jego braku w dniu wyborów, naruszenia ustawowego zakazu łączenia funkcji wójta z wykonywaniem funkcji lub prowadzenia działalności określonych w innych przepisach, albo orzeczonej zgodnie z przepisami trwałej niezdolności do pracy, w związku z odwołaniem w referendum, w wyniku odwołania przez Prezesa Rady Ministrów z powodu powtarzającego się naruszenia Konstytucji lub ustaw, zmian w podziale terytorialnym państwa, wskutek śmierci osoby sprawującej daną funkcję. W 2019 r. przeprowadzonych zostało 459 akcji wyborczych, z tego 392 wybory uzupełniające do rad gmin, 54 wybory ponowne do rad gmin, 7 wyborów ponownych do rad powiatów oraz wybory przedterminowe do jednej rady powiatu. Ponadto przeprowadzono przedterminowe wybory wójtów w 4 gminach oraz jedne wybory ponowne wójta.

W radach miast na prawach powiatu, radach powiatów, sejmikach województw i radach dzielnic m.st. Warszawy wygasły mandat radnego obejmuje kandydat z tej samej listy, który w wyborach uzyskał kolejno największą liczbę głosów, a nie utracił prawa wybieralności.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. wygasły 3 mandaty prezydenta, 3 mandaty burmistrza oraz 5 mandatów wójtów. Łączna liczba wygasłych mandatów radnych wyniosła we wskazanym okresie 800, na co składało się: 56 mandatów radnych sejmików województw, 234 mandaty radnych rad powiatów, 63 mandaty radnych rad miast na prawach powiatu, 439 mandatów radnych rad gmin oraz 8 mandatów radnych rad dzielnic m. st. Warszawy. Przyczynami wygaśnień było najczęściej zrzeczenie się mandatu i śmierć.

Organizację i przeprowadzanie wyborów oraz zmian w składach rad zapewniają właściwi komisarze wyborczy. Do komisarzy wyborczych wnoszone są inicjatywy o zarządzenie referendów lokalnych. W 2019 r. odbyły się 4 referenda lokalne dotyczące odwołania organów jednostek samorządu (rady gminy i miasta).

Terminarz planowanych oraz przeprowadzonych wyborów i referendów znajduje się na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego:

https://pkw.gov.pl/pliki/1574427352_Terminarz_wyborow_w_trakcie_kadencji_-_2018-2023_WOW.pdf.

Szczegółowe informacje o poszczególnych wyborach i referendach znajdują się na stronach internetowych Delegatur Krajowego Biura Wyborczego.

3. Kontrola finansowania wyborów

Z ustaloną w Kodeksie wyborczym zasadą jawności finansowania wyborów wiąże się obowiązek komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach złożenia właściwemu organowi wyborczemu sprawozdania finansowego o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach komitetu wraz z informacją o uzyskanych kredytach bankowych. Państwowa Komisja Wyborcza i odpowiednio komisarze wyborczy po zbadaniu sprawozdań pod względem prawidłowości formalnej i merytorycznej,

przyjmują sprawozdanie bez zastrzeżeń lub przyjmują je wskazując na uchybienie, albo odrzucają sprawozdanie. Zakres badania sprawozdania i podstawy jego odrzucenia są enumeratywnie określone w ustawie.

W 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza zbadała 28 sprawozdań komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzonych w dniach 21 października i 4 listopada 2018 r., spośród których 7 zostało przyjętych bez zastrzeżeń, 12 zostało przyjętych ze wskazaniem uchybień, 9 zostało zaś odrzuconych.

W 2019 r. komisarze wyborczy zbadali:

- a) 8627 sprawozdań komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzonych w dniach 21 października i 4 listopada 2018 r., spośród których 5790 zostało przyjętych bez zastrzeżeń, 2227 zostało przyjętych ze wskazaniem uchybień, 610 zostało zaś odrzuconych,
- b) 673 sprawozdania komitetów wyborczych uczestniczących w wyborach przeprowadzonych w toku kadencji, spośród których 545 zostało przyjętych bez zastrzeżeń, 120 zostało przyjętych ze wskazaniem uchybień, 8 zostało zaś odrzuconych.

4. Kontrola gospodarki finansowej partii politycznych

Państwowa Komisja Wyborcza przeprowadziła badanie informacji i sprawozdań partii politycznych w zakresie gospodarki finansowej w 2018 r. Zgodnie z ustawą o partiach politycznych partie polityczne i koalicje partii politycznych, jeżeli w wyborach do Sejmu uzyskają odpowiednio co najmniej 3% i 6% ważnych głosów, są uprawnione przez okres kadencji Sejmu do otrzymywania subwencji z budżetu państwa na działalność statutową. Mają równocześnie obowiązek składania Państwowej Komisji Wyborczej corocznej informacji finansowej o otrzymanej subwencji i poniesionych z subwencji wydatkach.

Partie polityczne składają również w każdym roku sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego.

W 2019 r. Państwowa Komisja Wyborcza zbadała informacje finansowe 7 partii politycznych za rok 2018, spośród których 4 przyjęła bez zastrzeżeń, 3 przyjęła zaś ze wskazaniem uchybień. Państwowa Komisja Wyborcza zbadała również sprawozdania finansowe 69 partii politycznych, spośród których 34 przyjęła bez zastrzeżeń, 21 przyjęła ze wskazaniem uchybień, 14 zaś odrzuciła.

Państwowa Komisja Wyborcza wykonuje zadania związane z badaniem informacji i sprawozdań finansowych partii politycznych w oparciu o sprawozdania sporządzane przez biegłych rewidentów, a także we własnym zakresie analizuje sprawozdania i dokumenty finansowe dołączone do sprawozdań. Partiom zobowiązanym przypomina się o obowiązku złożenia sprawozdań, systematycznie udzielane są w tych sprawach wyjaśnienia i informacje. Na początku 2019 r. Komisja dokonała wyboru 19 biegłych rewidentów, w celu zbadania informacji finansowych o otrzymanej subwencji i poniesionych z subwencji wydatkach partii politycznych, a także sprawozdań o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego partii politycznych, które w 2018 r. posiadały Fundusz Wyborczy. Formalno-techniczne zadania związane z wyborem biegłych rewidentów oraz bieżącą współpracę z biegłymi w trakcie prowadzonych badań zapewniali pracownicy Krajowego Biura Wyborczego. Prowadzili ponadto niezależnie od badań biegłych rewidentów własne szczegółowe badanie wszystkich sprawozdań.

Podejmowane czynności mają na celu ustalenie, czy sprawozdanie sporządzone zostało zgodnie z właściwym wzorem określonym przez Ministra Finansów, czy zostało podpisane przez uprawnione osoby i czy złożone zostało z zachowaniem ustawowego terminu, czy do sprawozdania załączone zostały dokumenty określone w odpowiednim rozporządzeniu Ministra Finansów, a także czy wypełnione zostały wszystkie pozycje sprawozdania, a wpisane w nich kwoty zgadzają się pod względem arytmetycznym. Szczegółowej kontroli merytorycznej podlega także dokumentacja

złożona przez partie polityczne, w celu ustalenia zgodności z prawem prowadzonej przez nie gospodarki finansowej.

5. Nadzór nad rejestrem wyborców

Państwowa Komisja Wyborcza sprawuje systematyczny nadzór nad prowadzeniem i aktualizowaniem przez gminy stałego rejestru wyborców. Rejestr jest prowadzony w każdej gminie i obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania. Służy do sporządzania spisów wyborców w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, wyborach do Parlamentu Europejskiego, wyborach samorządowych oraz spisów osób uprawnionych do udziału w referendach ogólnokrajowych i lokalnych. Można być wpisanym tylko w jednym rejestrze wyborców. Rejestr jest prowadzony w 2 częściach: część A – obejmuje obywateli polskich, część B – obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, stale zamieszkałych na obszarze gminy i uprawnionych do korzystania z praw wyborczych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyborcy będący obywatelami polskimi zameldowani na obszarze gminy na pobyt stały są wpisywani do rejestru wyborców z urzędu, wyborcy zamieszkujący bez zameldowania lub pod innym adresem niż adres zameldowania oraz wyborcy nigdzie niezamieszkali a przebywający stale w gminie są wpisywani do rejestru na wniosek zainteresowanego. Na swój wniosek wpisywani są do rejestru obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi. Dane z rejestru są zamieszczone na stronie internetowej pkw.gov.pl; obejmują ogólną liczbę wyborców, w tym wyborców ujętych z urzędu oraz wpisanych na własny wniosek z wyodrębnieniem wyborców – obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej. We wrześniu 2019 r. w rejestrze wyborców na obszarze całego kraju było ujętych 29.936.783 osób, w tym 29.597.439 osoby wpisane z urzędu i 339.344 osób wpisanych na własny wniosek, z tego 2.480 osoby – obywatele państw Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi – wpisani na własny wniosek w celu udziału w wyborach na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Dane z rejestru według

powiatów i gmin są dostępne na stronach internetowych delegatur Krajowego Biura Wyborczego. Delegatury Krajowego Biura Wyborczego prowadzą systematyczną kontrolę prawidłowości rejestrów i ich aktualizacji, zapewniają pomoc w tych sprawach, udzielają gminom wskazań i zaleceń, prowadzą szkolenia dla pracowników prowadzących te sprawy.

Po wykonanych kontrolach sporządzano protokoły, które zawierały wnioski oraz zalecenia przekazywane do kontrolowanych jednostek.

Z przeanalizowanych informacji sporządzonych przez Delegatury Krajowego Biura Wyborczego wynika, że rejestry wyborców, co do zasady, są prowadzone prawidłowo. Występują nieliczne nieprawidłowości, które zazwyczaj wynikają z nieterminowego działania poszczególnych urzędów oraz drobnych błędów formalnych, które kontrolowanym jednostkom polecono wyeliminować w zaleceniach pokontrolnych.

W ramach sprawowanego nadzoru Delegatury sprawdzały również prawidłowość sporządzania spisów wyborców w związku z zarządzonymi wyborami.

6. Rejestr korzyści

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 2399) Państwowa Komisja Wyborcza i – w określonym przez Komisję zakresie – komisarze wyborczy, prowadzą Rejestr Korzyści. Do Państwowej Komisji Wyborczej informacje o uzyskanych korzyściach zgłaszają członkowie Rady Ministrów, sekretarze i podsekretarze stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i ministerstwach, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie i wicewojewodowie. Odpowiednio do właściwych terytorialnie komisarzy wyborczych zgłoszenia korzyści dokonują marszałkowie i wicemarszałkowie województw, członkowie zarządów, sekretarze i skarbnicy województw; starostowie, członkowie zarządów, sekretarze i skarbnicy powiatów; wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast oraz ich zastępcy, sekretarze, skarbnicy gmin a także członkowie zarządów związków metropolitalnych oraz sekretarze i skarbnicy

związków metropolitalnych. Zakres informacji objętych obowiązkiem zgłoszenia do Rejestru Korzyści jest określony w ustawie i dotyczy osób pełniących funkcje publiczne i ich współmałżonków. Informacje w Rejestrze są na bieżąco aktualizowane. Rejestr jest jawny, prowadzony elektronicznie i dostępny pod adresem: <http://rk.pkw.gov.pl/>.

W 2019 r. do systemu obsługiwane przez Krajowe Biuro Wyborcze wpłynęły 12.964 deklaracje zawierające informacje o uzyskanych korzyściach.

7. Wykaz osób, wobec których sąd stwierdził, że złożyły nieprawdziwe oświadczenie lustracyjne

Zgodnie z art. 21i ustawy z dnia 18 października 2006 r. – o ujawnianiu informacji o dokumentach organów państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 430, z późn. zm.) prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego przez sąd niezwłocznie przesyła do Państwowej Komisji Wyborczej. Państwowa Komisja Wyborcza prowadzi wykaz osób, wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy lustracyjnej, a także udostępnia dane tych osób komisjom wyborczym rejestrującym listy kandydatów i kandydatów (art. 160 § 1 pkt 2a Kodeksu wyborczego).

W 2019 r. w wykazie ujęto 204 osoby, wobec których zostało wydane prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności z powyższej przyczyny.

8. Rozwój informatycznego systemu wyborczego

W roku 2019 zaistniała konieczność wykonania nowych modułów w celu dostosowania funkcjonalności systemu „Wsparcie Organów Wyborczych” (WOW) dla organizacji oraz sprawnego i rzetelnego przeprowadzenia wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego oraz do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto w ciągu 2019 r. system WOW przygotowany przez Krajowe Biuro Wyborcze wykorzystano w 463 akcjach wyborczych w toku kadencji, w tym w 4 referendach lokalnych w sprawie odwołania organów gminy.

Przed ogólnokrajowymi akcjami wyborczymi, po pozytywnym przejściu testów integracyjnych i przekazaniu do użytkowania nowych modułów systemu WOW, Krajowe Biuro Wyborcze przeprowadziło ogólnopolskie testy systemu. Potwierdziły one właściwe przygotowanie oprogramowania w stosunku do przyjętych założeń oraz pozwoliły na weryfikację przygotowania infrastruktury teleinformatycznej. Nie stwierdzono problemów wydajnościowych.

Na koniec 2019 roku kod źródłowy systemu WOW to niemalże 1739 plików mających w sumie około 200 tysięcy istotnych wierszy. Stale pracuje nad nim zespół programistów, ekspertów, analityków, kluczowych użytkowników, testerów oraz administratorów.

Odpowiednie przygotowanie kluczowej infrastruktury teleinformatycznej Krajowego Biura Wyborczego, tj. implementacja nowych rozwiązań sprzętowych, programowych i organizacyjnych, mających na celu zwiększenie poziomu jej dostępności i niezawodności, wysoki stopień sprawności działania obwodowych komisji wyborczych, komisarzy wyborczych oraz pełnomocników ds. informatyki pozwoliły na sprawne i rzetelne przeprowadzenie wyborów w roku 2019.

9. *Działalność informacyjno-edukacyjna.*

1. Kontynuując działania edukacyjne w zakresie upowszechniania wiedzy na temat prawa wyborczego wśród uczniów szkół średnich Państwowa Komisja Wyborcza oraz Krajowe Biuro Wyborcze postanowiły przeprowadzić III edycję Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram wybory”. Do udziału w Konkursie zgłosiło się 7 158 uczniów z 671 szkół.
28 marca 2019 r. minął termin nadsyłania prac przez uczestników wojewódzkiego etapu Konkursu. Uczniowie wybierali jeden z trzech tematów: „System proporcjonalny a system większościowy - wady i zalety”, „Gwarancje zasady bezpośredniości wyborów w Kodeksie wyborczym” lub „Wybory do Parlamentu Europejskiego - organizacja i przebieg”.

Do drugiego (wojewódzkiego) etapu III Edycji Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Prawie Wyborczym „Wybieram Wybory” zakwalifikowało się 70 uczniów. Do delegatur Krajowego Biura Wyborczego wpłynęły prace konkursowe od 60 uczestników. Prace uczniów oceniła Komisja Konkursowa składająca się z pracowników naukowych Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego i Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Na podstawie protokołów przekazanych przez Komisję Konkursową Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła listę uczestników, którzy zakwalifikowali się do etapu ogólnopolskiego Konkursu. Wyniki wojewódzkiego etapu zostały ogłoszone 11 kwietnia 2019 r. Autorzy trzech najlepszych prac w etapie wojewódzkim w każdym województwie otrzymali nagrody rzeczowe.

Do ogólnopolskiego (finałowego) etapu konkursu zakwalifikowało się 21 uczniów z 14 województw. Finałiści spotkali się 30 kwietnia 2019 r. z Państwową Komisją Wyborczą. Podczas finału uczestnicy konkursu odpowiadali na trzy losowo wybrane pytania ze znajomości zagadnień dotyczących wyborów samorządowych zawartych w Kodeksie wyborczym. Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej oceniali poprawność merytoryczną, staranność wypowiedzi i użytej argumentacji oraz umiejętności retoryczne uczestników.

Laureaci konkursu na szczeblu ogólnopolskim otrzymali nagrody pieniężne – za pierwsze miejsce 1300 zł, za drugie – 800 zł, a za trzecie – 600 zł. Nagrody w wysokości 600 zł otrzymali też opiekunowie laureatów.

2. Krajowe Biuro Wyborcze w 2019 r. prowadziło szeroką akcję informacyjną na temat realizacji praw wyborczych i poszczególnych czynności wyborczych w związku z wyborami posłów do Parlamentu Europejskiego zarządzonymi na dzień 26 maja 2019 roku oraz wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na dzień 13 października 2019 roku. Mając na uwadze rozwój nowych technologii i dostępne w dobie Internetu kanały przekazywania informacji zrealizowano serię spotów, które w przystępny sposób przybliżyły wyborcom tematykę wyborów zarządzonych na rok 2019.

Spoty były publikowane we wszystkich serwisach internetowych PKW (pkw.gov.pl, wybieramwybory.pl, pe2019.pkw.gov.pl, wybory.gov.pl) oraz na profilach PKW w mediach społecznościowych (Facebook - PKW, Facebook - Wybieram Wybory, Twitter, YouTube).

Spoty były również emitowane przez nadawcę publicznego – TVP S.A. – na antenach: TVP1, TVP2, TVP INFO, TVP 3, TVP Historia, TVP Seriele i TVP HD, a także prezentowane przez inne media.

W związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego w roku 2019 zostało wyprodukowanych 15 spotów informacyjnych o tematyce wyborczej:

- 1) Kto przeprowadza wybory do Parlamentu Europejskiego?
- 2) Jak zostać kandydatem na członka obwodowej komisji wyborczej?
- 3) Jak uzyskać zaświadczenie o prawie do głosowania?
- 4) Jak zagłosować korespondencyjnie?
- 5) Jak zagłosować przez pełnomocnika?
- 6) Kto może głosować w wyborach do Parlamentu Europejskiego?
- 7) Co zrobić, aby zagłosować w miejscu zamieszkania?
- 8) Co zrobić, aby zagłosować za granicą?
- 9) Co zrobić, aby zagłosować poza miejscem stałego zamieszkania?
- 10) Co zrobić, aby zagłosować?
- 11) Technika głosowania
- 12) Co to jest cisza wyborcza?
- 13) Jak przeliczane są głosy na mandaty?
- 14) Kim są mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni?
- 15) Jak zgłaszać nieprawidłowości?

Z myślą o wyborcach niepełnosprawnych spoty dotyczące wyborów do Parlamentu Europejskiego były prezentowane również w wersji z tłumaczeniem na język polski migowy. Dodatkowo 5 wybranych spotów spośród 15 zostało przygotowanych z tekstowym tłumaczeniem na język angielski.

W związku z wyborami do Sejmu RP i Senatu RP w roku 2019 zostało wyprodukowanych 16 spotów informacyjnych o tematyce wyborczej:

- 1) Kto przeprowadza wybory?
- 2) Jak zostać kandydatem na członka obwodowej komisji?
- 3) Jak głosować korespondencyjnie?
- 4) Jak uzyskać zaświadczenie o prawie do głosowania?
- 5) Jak głosować przez pełnomocnika?
- 6) Co zrobić, aby zagłosować poza miejscem zamieszkania?
- 7) Kto może głosować w wyborach do Sejmu i Senatu?
- 8) Co zrobić, aby zagłosować w miejscu zamieszkania?
- 9) Co zrobić, aby zagłosować za granicą?
- 10) Mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni.
- 11) Co zrobić, aby zagłosować?
- 12) Jak oddać głos w wyborach do Sejmu i Senatu?
- 13) Jak przeliczane są głosy na mandaty w wyborach do Sejmu?
- 14) Jak przeliczane są głosy na mandaty w wyborach do Senatu?
- 15) Co to jest cisza wyborcza?
- 16) Jak zgłaszać nieprawidłowości?

Spoty były prezentowane również w wersji z tłumaczeniem na język polski migowy. Łącznie w 2019 roku wyprodukowano 31 spotów informacyjno-edukacyjnych.

Zwiększona liczba kanałów, za pośrednictwem których Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze przekazywały wyborcom informacje o wyborach zwiększyła szanse na dotarcie ich do znacznej liczby wyborców, zarówno tych korzystających głównie bądź wyłącznie z Internetu, jak również odbiorców telewizji publicznej i innych mediów.

Mając na uwadze współczesne, wyżej wskazane formy przekazu, 19 lutego 2019 r. w siedzibie Krajowego Biura Wyborczego odbyło się spotkanie z przedstawicielami firmy Facebook na temat prowadzonych działań w zakresie ograniczania rozpowszechniania fałszywych informacji w Internecie i zapobiegania nadużyciom. Zaprezentowano politykę firmy w zakresie zapewnienia transparentności procesów

wyborczych oraz przeciwdziałania dezinformacji w postaci fałszywych kont i fake newsów.

Działalność informacyjna prowadzona była także po wyborach za pośrednictwem strony internetowej pkw.gov.pl. Powstały także strony internetowe dotyczące poszczególnych wyborów, kanał YouTube i strona na Facebooku, które przekazują aktualności wyborcze w prostej i przystępnej dla szerokiego grona odbiorców formie. W 2019 r. monitoring mediów wykazał 1 433 791 publikacji w prasie, radiu, telewizji i Internecie na temat Państwowej Komisji Wyborczej, Krajowego Biura Wyborczego, wyborów parlamentarnych, wyborów prezydenckich, wyborów uzupełniających, referendum i zmian w Kodeksie wyborczym. Najwięcej publikacji dotyczyło wyborów parlamentarnych (75,7%), a w dalszej kolejności PKW i KBW (10,8%) oraz wyborów prezydenckich (8%). Wzmożone zainteresowanie mediów tematyką wyborów parlamentarnych można było zaobserwować w okresie od lipca do grudnia 2019 r. Wydzźwięk publikacji dotyczących PKW i KBW został w znacznym stopniu oceniony przez firmę zewnętrzną jako neutralny (96,65%). Podobnie oceniono publikacje dotyczące wyborów parlamentarnych (99,07%) oraz nadchodzących wyborów prezydenckich (96,78%). Publikacje dotyczące wyborów uzupełniających, Kodeksu wyborczego i referendum ocenione zostały jako 100% neutralne.

Statystykę odwiedzin na stronach internetowych oraz serwisach społecznościowych prowadzonych przez Państwową Komisję Wyborczą i Krajowe Biuro Wyborcze przedstawia poniższa tabela:

Serwis	Łączna ilość wyświetleń w 2019 r.
Strona internetowa: pkw.gov.pl	19 021 646
Strona internetowa: wybory.gov.pl	52 150 115
Strona internetowa: wybory.gov.pl/sejmsenat2019	
Strona internetowa: pe2019.pkw.gov.pl/pe2019	

Strona internetowa: wybory2018.pkw.gov.pl	2 550 679
Strona internetowa: wybieramwybory.pl	183 979
Strona internetowa: parlament2015.pkw.gov.pl	1 273 259
Strona internetowa: prezydent2015.pkw.gov.pl	102 495
Strona internetowa: referendum2015.pkw.gov.pl	9 270
Strona internetowa: samorzad2014.pkw.gov.pl	156 577
Profil Państwowej Komisji Wyborczej na portalu Facebook (polubienia)	8 041
Facebook „WybieramWybory” (polubienia)	1 571
Tweeter Państwowej Komisji Wyborczej	2 259 200
Kanał Youtube Państwowej Komisji Wyborczej	717 127
Suma	78 433 959

Zgodnie z powyższym zestawieniem strony poświęcone tematyce wyborów, prowadzone pod patronatem Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego zostały odwiedzone przez Internautów łącznie ponad 78 milionów razy. W 2019 r. Krajowe Biuro Wyborcze udzieliło łącznie 4.326 wyjaśnień, informacji i odpowiedzi na pytania zgłoszone na piśmie i za pośrednictwem poczty elektronicznej.

III. Współdziałanie i wymiana doświadczeń

Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze systematycznie uczestniczą w różnych wydarzeniach związanych z problematyką wyborczą, podejmują własne inicjatywy i współdziałają z różnymi podmiotami w ramach ich działalności. Uzyskane opinie, spostrzeżenia i postulaty są analizowane i wykorzystywane jako materiał źródłowy do ocen stosowania prawa wyborczego oraz formułowania wniosków w zakresie jego usprawnienia. W szczególności w pierwszym kwartale 2019 r. przedstawiona została Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkom Sejmu i Senatu oraz Prezesowi Rady Ministrów informacja o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego wraz z propozycjami ich zmian.

Państwowa Komisja Wyborcza odpowiednio do sygnalizowanych jej potrzeb bierze udział w różnych formach i zakresie, w pracach prowadzonych w Sejmie i Senacie dotyczących przepisów prawa wyborczego.

1. Państwowa Komisja Wyborcza przywiązuje dużą wagę do upowszechniania w różnych formach wiedzy o prawie wyborczym, jego instytucjach i rozwiązaniach, uznając działalność w tym zakresie za stałe zadanie Komisji i Krajowego Biura Wyborczego nie tylko w czasie wyborów, ale też w czasie niewyborczym:
 - Znaczące forum wymiany doświadczeń stanowią coroczne obchody Światowego Dnia Wyborów, odbywające się w każdy pierwszy czwartek lutego. Celem Światowego Dnia Wyborów jest zarówno edukowanie o historii wyborów, jak i informowanie społeczeństwa o nowych osiągnięciach i wyzwaniach związanych z różnymi typami systemów głosowania. Inicjatorzy obchodów zwracają także uwagę parlamentów, rządów, polityków i światowych przywódców na znaczenie ich wiodącej roli, jaką odgrywają w promowaniu kultury demokracji i wysokiego poziomu uczestnictwa w wyborach. Światowy Dzień Wyborów to także okazja do promocji prawa do głosowania wśród młodych ludzi, zwłaszcza tych, którzy w najbliższym czasie będą głosować po raz pierwszy.

Obchody Światowego Dnia Wyborów w 2019 r. zostały zorganizowane przez Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W ramach obchodów Studenckie Koło Naukowe Prawa Wyborczego „Elektor” Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu zorganizowało seminarium naukowe. Państwową Komisję Wyborczą reprezentowali sędzia S. Marciniak – Zastępca Przewodniczącego PKW, sędzia K. Strzelczyk oraz Sekretarz PKW M. Pietrzak. Obecni byli również: liczne grono komisarzy wyborczych oraz dyrektorów delegatur Krajowego Biura Wyborczego oraz naukowcy zajmujący się wyborami z różnych ośrodków akademickich;

- 12 marca 2019 r. Dyrektor Zespołu Kontroli Finansowania Partii Politycznych i Kampanii Wyborczych K. Lorentz poprowadził wykład dla studentów I roku Europeistyki Uniwersytetu Warszawskiego poświęcony polskiemu systemowi wyborczemu.
2. Ponadto członkowie PKW, Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz pracownicy KBW odbyli w 2019 r. wiele spotkań w związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego oraz wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i tak m.in.:
- 9 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor Zespołu Prawnego i Organizacji Wyborów L. Gajzler wzięli udział w spotkaniu z Beatą Brzywczy – Zastępcą Dyrektora Departamentu Konsularnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych;
 - 10 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler odbyli spotkanie z Mateuszem Adamkowskim – Dyrektorem w Departamencie Mecenatu Państwa oraz Pawłem Pietrzykiem – Zastępcą Dyrektora w Departamencie Mecenatu Państwa w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
 - 14 stycznia 2019 r. – Dyrektor L. Gajzler odbył spotkanie z Katarzyną Anzorge-Kicińską – Dyrektorem Departamentu Spraw Obywatelskich w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji;
 - 15 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak wzięła udział w spotkaniu z Pawłem Szefernakerem – Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji;

- 16 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler wzięli udział w spotkaniu z przedstawicielami Unii Metropolii Polskich;
- 24 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler wzięli udział w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- 25 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler odbyli spotkanie z Markiem Zagórkim – Ministrem Cyfryzacji oraz z P. Szefernakerem – Sekretarzem Stanu w MSWiA;
- 30 stycznia 2019 r. – ówczesny Przewodniczący PKW W. Hermeliński, Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler wzięli udział w Komisji Nadzwyczajnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej do rozpatrzenia projektów ustaw dotyczących prawa wyborczego;
- 31 stycznia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler byli obecni przy pracach Komisji Ustawodawczej Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Publicznej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 14 lutego 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak odbyła spotkanie z Pawłem Pietrzykiem – Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych;
- 19 marca 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak, Dyrektor L. Gajzler oraz Dyrektor K. Lorentz wzięli udział w posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 20 marca 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak odbyła spotkanie ze Sławomirem Adamcem – Dyrektorem Generalnym w Ministerstwie Edukacji Narodowej;
- 10 kwietnia 2019 r. w Biurze Parlamentu Europejskiego odbyła się konferencja, której hasłem był „Udział osób z niepełnosprawnościami w wyborach do Parlamentu Europejskiego 2019”, w której udział wziął Wojciech Dąbrówka – główny specjalista w KBW;

- 11 kwietnia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak odbyła spotkanie z Joanną Załuską – Dyrektorem Zespołu Masz Głos, Masz Wybór Fundacji Batorego oraz Jackiem Hamanem – ekspertem we wskazanej Fundacji;
- 8 maja 2019 roku Grzegorz Gąsior – ekspert w Zespole Prawnym i Organizacji Wyborów KBW, wziął udział w audycji prowadzonej na antenie RDC, w ramach której omówiono praktyczne kwestie związane z wyborami do Parlamentu Europejskiego;
- 15 maja 2019 r. na Wydziale Prawa i Administracji UMK w Toruniu odbyła się Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa pt. „Wyzwania współczesnego prawa wyborczego: Wybory do Parlamentu Europejskiego”. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęła Państwowa Komisja Wyborcza oraz Krajowe Biuro Wyborcze;
- 15 maja 2019 r. Dyrektor K. Lorentz poprowadził wykład dla słuchaczy Specjalistycznego Uniwersytetu Trzeciego Wieku Fundacji „Emeryt” pt. „Prawa wyborcze – przywilej czy obowiązek. Jak wybieramy posłów do Parlamentu Europejskiego.”;
- 25 maja 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak była gościem na antenie Radia ZET gdzie poruszone zostały tematy dotyczące m.in. zmian w Kodeksie wyborczym oraz przebiegu wyborów;
- 27 czerwca 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak wzięła udział w spotkaniu z przedstawicielami Unii Metropolii Polskich;
- 3 lipca 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler wzięli udział w spotkaniu z P. Pietrzykiem – Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych oraz jego Zastępcą Ryszardem Wójtrowskim;
- 4 lipca 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor Zespołu Finansowego Agnieszka Gałązka wzięły udział w pracach Komisji Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6 sierpnia 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak oraz Dyrektor L. Gajzler wzięli udział w spotkaniu z przedstawicielami Fundacji Batorego;

- 2 września 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak uczestniczyła w seminarium z udziałem Prezydent Gruzji Salome Zurbiszwili pt. „Rola Kobiet w Polityce”, które miało miejsce w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9 września 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak odbyła spotkanie z przedstawicielami Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR/OBWE);
- 8 października 2019 r. odbyła się audycja na antenie RDC z udziałem Dyrektora K. Lorentza, podczas której omówiono praktyczne informacje związane z wyborami do Sejmu i Senatu zarządzonymi na 13 października 2019 r.;
- 8 października 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak była gościem na antenie radia RMF FM, gdzie poruszone zostały zagadnienia związane ze stanem przygotowań do wyborów parlamentarnych zarządzonych na 13 października 2019 r.;
- 12 października 2019 r. Sekretarz PKW M. Pietrzak wzięła udział w audycji prowadzonej na antenie Radia ZET, podczas której rozmawiano m.in. na temat ciszy wyborczej oraz organizacji wyborów do Sejmu i Senatu zarządzonych na 13 października 2019 r.

3. Państwowa Komisja Wyborcza kontynuuje wymianę doświadczeń z organami wyborczymi innych krajów:

- 7 marca 2019 r. w Lublanie przedstawiciele Krajowego Biura Wyborczego wzięli udział w corocznym posiedzeniu Zarządu Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych (ACEEEO). Głównymi punktami programu była prezentacja raportu finansowego i omówienie realizacji Planu Strategicznego. Podczas spotkania Sekretarz Generalny ACEEEO przedstawił raport finansowy, jak również realizację Planu Strategicznego. Zarząd przyjął wiele propozycji związanych z działalnością ACEEEO. Członkowie poparli również propozycję Państwowej Komisji Wyborczej Słowenii, dotyczącą głównego tematu konferencji w 2019 roku. Tematem tym będzie: "Sądowa ochrona prawa do głosowania".

Z ramienia Krajowego Biura Wyborczego w posiedzeniu Zarządu Stowarzyszenia Europejskich Urzędników Wyborczych uczestniczyli Dyrektor K. Lorentz oraz Dorota Tulczyńska – główny specjalista w Zespole Prezydialnym KBW;

- 22 marca 2019 r. w Ambasadzie Królestwa Danii odbyło się seminarium udziałem duńskich ekspertów pod hasłem: „Jak zachęcić młodych ludzi do udziału w wyborach?”. Z ramienia Krajowego Biura Wyborczego w spotkaniu udział wzięli główni specjaliści w KBW: W. Dąbrówka i D. Tulczyńska;
- w dniach 10-13 maja 2019 r. Przewodniczący PKW W. Kozielowicz oraz Agnieszka Wójcicka – ekspert w Krajowym Biurze Wyborczym, przebywali w Wilnie na zaproszenie Centralnej Komisji Wyborczej Litwy w związku z przeprowadzanymi 12 maja 2019 r. wyborami Prezydenta Litwy. 11 maja 2019 r., w przeddzień głosowania spotkali się oni z Przewodniczącą Centralnej Komisji Wyborczej Litwy. W dniu głosowania obserwowali oni przebieg wyborów oraz zwiedzali lokale wyborcze w Wilnie.
- w związku z wyborami do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na 13 października 2019 r. odbyło się wiele spotkań z przedstawicielami OBWE, w których udział brał zarówno Przewodniczący PKW, Zastępcy Przewodniczącego PKW, Sekretarz PKW M. Pietrzak, jak i pracownicy KBW w Warszawie, a także dyrektorzy oraz pracownicy delegatur KBW.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Wiesław Kozielowicz